

Redactiunea

se afla in

Strat'a lui Leopoldu Nr. 44.

Scrisorile nefrancate nu se primescu decâtu numai de la correspondintii regulari ai „Federatiunii.“ Scrisori anonime nu se publica. Articlii trimisi si nepublicati se voru arde si numai la cerere espre sa se returna.

FEDERATIUNEA

Diurnalul politicu, literariu, comercialu si economicu.

Appare Joi-a si Dominec'a.

Pretulu de Prenumeratiune

Pre trei lune 3 fl. v. .
Pre siesse lune 5 „ „
Pre annulu intregu 10 „ „

Pentru Roman'a :

Pre an. intregu 30 Fr. = 30 Lei n.
Pre 6 lune 16 „ = 16 „ „
Pre 3 — 8 „ = 8 „ „

Pentru insertiuni :

10 cr. de linia, si 30 cr. taxa timbrala pentru fiecace publicatiune separat. In loculu deschisu 20 cr. de linia.
Unu esemplariu costa 10 cr.

B.-Pest'a, 31 Nov. 1874.
11. Dec. 1874.

Siedinti'a de Mercuri si Joui e carerei deputatoru Ungariei au fostu parte agitata prin viuele discussiuni a pr'a indemnitatii cerute de min. de fin. Fortuna si grandine s'a descarcatu a pr'a guvernului, a partitei salle si in parte a supr'a bietului ministru de financie, Col. Ghyeczy, care, bietu, sta impasibile cu imperturbabil'a sa flegla, cu capulu plecatu, ca cellu ce soie este condamnatu la pierdiare. Tote actiunile oppositiunei cetira list'a peccatoru partitei domnitorie, dar acestu saltu catu de impetuosu. n'au lovitu catu de adancu in falang'a mameceloru, ca loviturile ce li dederu si desertori d'in strele loru, deputatii dela Máriaassy si Sigm. Perenyi improbara, catu numai i-au gur'a, a supr'a partitei, de care se tienu si ei de si sub in'a de Lonyaisti. Au fostu unu adeeratu scandalu scen'a ce improvisara pre pasceptate acesti doi nemultumiti de te bancele guvernului. Ni-adduseramu minte de fabul'a lui Esopu, candu asitulu nu se mai temeá a da cu petiorulu leulu moribundu. Acesti nemultumiti ar fi trebuitu se lovesca in par'te propria si in guvernul acum, ci cereu in conferintiele clubului, d'in care eu si ei parte de doi anni si mai bine, de ei acest'a li-s'ar fi atribuitu de metu, precandu acum tota lumea ride si ajouresce portarea nequalificabile a desertorilor. Insa-si oppositiunea s'au arbitru de atát'a cinismu cu care au orbitu acesti doi copii nesdraveni.

Di. Col. Ghyeczy s'au apperatu precum au sciutu in contr'a atacuriru stangei, carea lu inferá: ca si-ar fi negatu principiile, convictiunile si ar fi intunecat totu trecutulu. Reminsulu lui Ghyeczy, cam laconicu, au successu, ca-ci nu scih decâtu se firme fara a probá ca si stang'a este implice la peccatele d'in cari au rezultatu funest'a situatiune financiaria quale, éra catu pentru sine disse ca se teme de judecat'a posteritatei. Rspunsu lesne, dar care n'au convinsu nimene.

Lupt'a au fostu infocata, dar part'a guverniale se grupá tota, — chiaru fractiunea Lonyaistiloru, dupa esemplu capului, — in giurulu ministralui. Croatii si Sassii inca toti, votara unu singuru omu pentru indemnitate.

In siedinti'a de eri si de asta di armatu discussiunile speciali a pr'a proiectului de indemnitate si a lui pentru prolongirea legiloru de tributiuene.

Larm'a ciocoiloru magiari d'in silvani'a, spriginiti de ciocoi ce i d'in Ungari'a au fostu o appucata de celle boieresci, de ocamdata hoc, pentru a paralisá tendinti'a catu pucina nu atátu spre liberalismu numai spre legalitate. dar cu reatiunea mentale d'a inaugura mai tar sistemulu feudale de reatiune mastata, la care ajuta si fractiunea Lonyaistiloru, allu caroru intrepidu camu B. Máriaassy au declaratu ca miariele ce s'au perondatu de unu pu in coce sunt automatele lui Ansy, spre a carui restornare se lucra tote poterile. Se insiella inse Lonyaisti crediendu ca ei voru succede, cantatu cuculu! Succede-voru con-

servatorii cei ruginiti, cari voru sistá parlamentarismulu, care, dupa ei, este singur'a pedeca a prosperarii si prin a carui inlaturare numai, se voru poté inlaturá si calamitatiele financiare, apoi cu elle si celle nationale, etc. vomu vedé ce va adduce timpulu. Dora se vaporevé ceea ce are se urmeze, cu occa ocasiunea siuniloru a supr'a noveloru proiecte de legi pentru urcarea dariloru. Noi nu credemu case va schimbá ministeriulu, cu atátu mai pucinu sistemulu, mai nainte de nouele algeri, ca-ci partit'a guverniale actuale se teme de incertudine si de necunoscutulu ce ar poté urmá, deci va tiené tare la acestu ministeriu precátu timplu va mai durá mandatulu si sesiunea actuale a camerei.

Adunavile nationale alle tierreloru sunt pretotidene in activitate. Camerele Italiei, Franciei, Serbiei, Romaniei etc. se deschisera un'a dupa alt'a spre a-si urmá lucrurile sesiunei de ierna. — Discursulu tronului Romaniei lu publicamu mai la valle. D'in Serbi'a avemu se inregistramu, ca cu occasiunea discussiuniloru a supr'a adresei, se escara lucruri, cari necessitara demisiunea ministeriului ce crediú ca nu pote functioná cu majoritate numai de trei voturi. Noulu ministeriu sub presiedintia Dni Zumiciu, s'a si constituitu, remanendu patru insi d'in cei vechi la posturile avute. Scopcin'a se amana 6. septemane. Caus'a crisei ministeriale se crede a fi fostu ataculu in contr'a principelui pentru calletoria sa la Constantinopole, care atacu si-affia espressione in proiectulu de adresa allu minoritatii respectabile, adica numai 3 voturi differentia. Diariiele n'au addussu pana acum reporturi precise a supr'a acestui incidentu destullu de importaute ei s'au marginitu mai multu la coniecture si a nune ca minoritatea tinde la resellu cu Turci'a. Lumin'a se va face in scurtu.

Statutul organ icuallu besericeei gr. or. serbesci, substernutu de mai multu timplu la guvernul spre aprobare, au trecut prin discussiuni si consultari, atátu in sinulu ministeriului culteloru catu si in consiliulu ministriloru, unde se fecera mai multe modificatiuni, de si nu essentielle, — precum spunu diariiele officiose, — dar destullu de insemnate, asiá d. e. s'ar fi formulatu cu mai multa precisiune dreptulu majestaticu allu coronei, apoi guvernulu mai afla: ca adunarea congressului in totu annulu ar fi de prisosu si impreunata cu multe spese, prin urmare s'ar fi facutu ore care modificatiune si in asta privintia. Nu cunoscemu espedientulu, dar se dice ca tote aceste modificatiuni sunt definitivu fipsate, inse sanctiunea li-se va da mai tardiu, colo cátra primavera.

Avé-voru aceste modificari reactiune si a supr'a statutulu org. allu besericeei gr. or. rom. séu ba? nu potemu spune de acum, semnele inse nu lipsescu, pentru ca nemultumirea archidiecesaniloru s'au manifestatu destullu de chiaru cu occasiunea celloru doue algeri d'in acestu annu, ca pre candu diecesele sufragane alegu pre pastorii loru, archidiecesanii sunt lipsiti de acestu dreptu, pentru ca pururea sunt majorisati de deputatii dieceseloru sufragane, cari li impun pre cine voru ei, de AEppu, prin urmare d'in sinulu archidiecesaniloru nemultumiti, s'a manifestatu si vointi'a resoluta d'a cere schimbarea statutulu in asta privintia, ca-ci paritatea de voturi nu este destulla garantia, ba mai infiantandu-se d. e. doue oppate noue, paritatea devine

unu mare inconvenientu, de nu una absurditate. — Exceptiunea archidiecesaniloru nu este fara totu temeulu, dar unde erau d'insii candu s'au facutu statutulu? Séu ca atunci nemultumiti de asta-di credeau, ca avendu ei 60 voturi, lesne voru poté castigá unulu d'in cea lalta parte? Acum vediendu, ca acceptarile loru se frustrara in doue ronduri, voru se incerce modificarea statutulu org. — Se pote inse ca cu acesta modificatiune, de se va initiá d'in congressu, se voru véri si altele d'in partea altoru a, cari mai multu decâtu archidiecesanii sunt nemultumiti cu mai multe dispositiuni alle statutulu organicu. — Catu pentru spesele ce se facu prin adunavile anuale, aceste servessu numai de pretestu absolutistiloru, cari mai buccuros ar vedé ca congressulu se nu se adune de locu, apoi neci sinodele, decâtu pote numai in casuri de algeri, harnici fiindu pastorii a pasce turmele loru celle cuventorie. D'in incidentulu, ca congressulu actuale trebui se stee mai multe septemane intrunitu, si ca prin urmare s'a sposatu ca la 25 mil. fl. nu urmeza ca congressulu se nu se intrunosca in toti annii, neci ca constitutiunea costa multu, pontru ca absolutismulu de n'ar spesá neci a diecea parte, este totu-si cu multu mai scumpu si urritiosu. — Speramu ca alinandu-se nemultumirea, petolindu-se patimele si revenindu sangele cellu rece, incercarile de modificatiuni a statutulu org. voru remané, daca nu pentru totu deaun'a, cellu pucinu amenate pre timpuri nrai fericite. Nemultumiti se iee lectiune din câte avura a patí pana acum, au suflatu in spudia si se arsera pre budie; de 'oru mai scormoni, mai réu s'oru perjoli. C. C.

(Cu ce se ocnpa Capitilele?)

Acesta intrebare o pune diariulu magiaru „Hon“ si dice, ca discussiunile canonice ar poté se dee cellu mai interesante respnsu, dar acest'a o lassa canonistiloru Konek, Knauz si Szeredy, ca-ci noue date despre activitatea besericesca a capitileloru cu anevioia s'ar poté gasi. „Hon“ dice, ca au gasitu si unu documentu despre novissim'a activitate a susnumiteloru corporatiuni besericesci, a nune ca elle, la initiativ'a capitilului de la Vatinu, au deschisu publice „agentia de diuarie“ invitandu prin cercularie, sub sigille sante si officiale, pre toti crestini catolici d'in tierra. a spiginá diuariulu politicu „Magyar Allam“ cu care parintii capitulari se afla in relatiuni immedieate precum insi-si o spunu, si inca mai de multe ori pre dt (unde? dora nu qu satur a pastu . . .) si care, dupa cum d'icu dloru, este unu diuaru cu directiune buna si salutare! etc. „Hon“ reproduce intregu testulu scrissorei cerculare, noi ne dispensamu d'acesta sarcina, dispensandu totodata si pre cetitorii nostri de la cetirea acellei curiose scrissori, prin cari santii parinti, dupa calapodulu bursariloru, facu propaganda, reclamandu in favorea unui diuaru piu si santu, spre a cetropi diuariele celle impie, (ipsissima verba.) etc. Nu ne mestecamu in affacerile capitileloru catolice, neci amu fi luat notitia despre acesta scrissore cerculare, daca intre semnatura capitulariloru n'am fi intempinat, spre mirarea nostra, si semnatura capitulariloru romani: Andreiu Liviu, m. p. canonicu custode, Gavriilu Popu, m. pr. canonicu cancellariu, in numele capitilului d'in Logosiu; si Ioane Andercu, m. pr. prepositu capit. Stefanu Biltiu, m. pr. can. cust. in numele capitilului d'in Ghierl'a. — De parte este de la noi intentiunea de a suspicióná

sentimintele romanesci alle subscriberu dd. capitulari séu a capitileloru in a caroru nune au semnatu, nu potemu inse a nu face intrebarea: cui recumenda dloru acellu organu politicu ungurescu? Romaniloru? Peccatu de ostenela, pentru unu lucru absurd. Unguriloru? Acesti-a n'aveau trebuintia de recumendatiunea capitileloru romanesci, li-ajungu ale loru. In fine, nu ni-adducemu aminte ca capitilele rom. se fi recmendatu candu-va prin scrissori cerculari, nu vre unu diuaru rom. politicu, ci neci macaru diuariulu beser. „Sionulu“ care au trebuitu se incete d'in lips'a spriginirei clerului rom. gr. cat. — Spre caracterizarea diuariului „Magyar Allam“ adaugemu, ca directiunea lui politica este reactiunaria, partea lui besericesca escelle prin intolerantia, catu pentru politic'a lui facia cu nationalitatile, potemu affirmá, ca neci unu diuaru magiaru nu este mai inimicu nationalitatiloru decâtu acestu diuaru, care preste totu se distinge prin violentia si inurbanitate, facandu mai multa stricare decâtu servitie causei catolice, — folosu d'in ellu are singuru Redactorulu, care la a. 1860 éra unu saracutiú dascalasiu intr'unu institutu privatu, éra decandu mulge vace'a cea grassa a catolicismulu, este proprietariu de doue case in Pest'a si totu nu-i ajunge ci-si face reclame chiaru si prin capitilele romanesci. — Redactiunile romane langediescu de indifferentismu, lupta sacrificandu d'in saraci'a loru, pana la nepotentia. Vai de lume! C. C.

Situatiunea esterna.

Adunarea nationala din Versali'a reincepu activitatea sa dupa cumu veduramu in nrulu trecutulu, la 30. Novembre st. n. Fostulu presiedente Buffet fu realessu. Dupa reconstituirea officiuului reprezentantii Franciei passifra la discussiunea mai multoru legi, asié de celle ce atingu militi'a si instructiunea publica; nece una partida nu a passitu agressivu, tote accepta momentu mai binevenitu. Presiedentele republicei si acumu a indereptatu camerei unu nunciu, allu carui sumbure e cuprinsu in urmatóriele: „Voiu pastrá postulu concrediutu mie pana la ultimulu momentu allu septennatului. Eu nu sum chiamatu a lucrá nece pentru una partida, deci cu ajutoriulu toturoru reprezentantiloru moderati voiu promové binele Franciei, si spre acést'a si provocu pre acesti-a se-mi organizeze septennatululu, ca-ce tierr'a s'a saturatu acum de regimu provisoriu.“ Nunciulu nu a fostu primitu cu multumire din neci una parte. Drépt'a estrema e cea mai nemultumita. „Union“ diuariulu lui Chambord dice, ca septennatululu a gatau-o. „Pays“ foi'a Bonapartistiloru revoca in memoria, ca Ludovicu XVI, Napoleon I. si III, asemenenea Gambetta si Thiers inca dechiarara, ca nu-si voru paresi posturile; dar e differentia intre a poté si a voi. Diuariulu dereptei moderate si a centrului dereptu sunt multumite. Orleanistii provoca pre toti moderatii la organizarea septennatulului. „Bien public“ diuariulu dlui Thiers dice, ca centrulu stangu e nemultumitu cu nunciulu de ora ce Mac-Mahon nu a dechiaratu, cu cine vre se guverneze, dupa ce a frantu pacea cu legitimistii si a remasu numai cu o falanga de 264 insi. Diuariulu stangei si a stangei

estreme sunt foarte moderate, dar assecueza, că nunciulu nu a lamuritu situațiunea; țier'a totu persiste pre langa proclamarea definitiva a republicei ori pre langa dissolve.

Mac-Mahon, dupa cum se vede, a vorbitu asiá, că se nu se despartiesca de nece una partida cu totulu. Effectulu cuvinteloru salle lu-vomu cunosce pote in lun'a lui Ianuaru 1875.

Din bié'ta Ispania avemu asta-di sè inregistramu, că Don Carlos éra s'a appucatu cu mani si petiore de lucru. In diliele trecute a numitu de nou pre Dorregaray de comandante armatei salle centrale. Dar' nece republicanii nu dormu. Serrano in adevuru a si plecatu la armata. Loma se arrunca de nou spre cetatea Irun. Armata nordica a mai capetatu 35 mfi de rezervisti. Preste totu Carliloru li merge reu; din di in di totu mai multi deserteza. Pretendentulu insu-si a intratu in negociari cu es-regin'a Isabella, dar' nu a potutu sè se intiellega, de óra ce a passitu că si unu suveranu. Alte detaiuri lipescu pana acumu.

Din Itali'a avemu numai atát'a de inregistratu, că partitulu guvernului a frantu-o cu totulu cu oppositiunea si ast'a numai din caus'a verificarei unui singuru deputatu. Ori si ce incercare de pace a fostu pana acumu fora successu, de óra-ce din acesta cestiunea se-au escatu urra personala, dar' credemu că totulu se va aplaná si parlamentulu va avé mai pre susu de tote missiunea cea nalta, adeca consolidarea Italiei unite. — Garibaldi se va infacisá cátu de currendu in parlamentu. Betranulu generalu a renunciatu la summ'a de 100 mfi de lire, carea stang'a a cerutu-o de la parlamentu pre fia care annu. Divariulu „Italia“ inse díce, că Garibaldi sè primesca darulu acestu-a, carele nu provine de la guvern, ci de la Itali'a cea unita pentru carea a lucratu ellu cu atát'a abnegatiune.

De la Petropole audfmu, că Gortschakoff la dorinti'a țiarului a invitatu era-si poteri Europe la continuarea congressului de pace inceputu in Brussell'a. Loculu continuarei s'a allessu Petropolea; timpulu redeschiderei congressului nu s'a fipsatu inca, dar' mai tote poteri au dechiaratu concursulu loru.

Amu lassatu Germani'a chiaru la

urma, că-ce avemu mai multe ce-va de amintitu. Principele Bismark a capetatu era-si pofta de vorbitu. Vediuramu in nrulu trecut ce respunse cancellariulu la imputările tierreloru anessate. La 5 l. c. venindu pre tapetu cestiunea ministeriului de esterne, totulu trecu fora ver unu sgomotu pana la dotatiunea pentru ambasadorele de la curi'a romana. Postulu acestu-a s'a cassatu, din care causa deputatulu Winthorst observa, că va veni timpulu, candu cei ce asta-di rupsera comunicatiunea cu Vaticanulu voru fi siliti a o incepe éra 15 millione de catolici ai Germaniei sunt prin acest'a deslipiti de capulu loru cellu santu. Imperiulu germanu prin passulu acestu-a a intreprinsu una lupta, carea o potemu assemená cu „lupta Titaniloru contr'a Ceriului.“ Dupa aceste observatiuni se scolá principele si prin una cuventare forte nemtiesca dar si passionata respunse ca m urmatorielle: Dupa ce demustra, că nu e neapaperatu de lipsa a avé representante la Ponteficele Romei, díce, că imperiulu germanu are in vedere mai antaniu interesele salle si apoi binele genului umanu (?) Statulu a creatu si creeza legi pentru toti suppusii sei si pentru tote affacerile loru. Interesele catoliciloru din Germani'a nu sunt nece decátu amenintiate prin lips'a de ambasadoru la Ponteficele, cu carele nece că vomu se mai avemu de lucru, pana candu dinsulu face impossibila consolidarea statului, si indemna necontentitu pre supusii sei la neascultarea legiloru. Principele imputa apoi centrului attentatulu de la Kissingen si díce, că Kullmann se tiene de reverendile catoliciloru. Acesta s'pressiune in adevuru arreta iritatieune prea mare, că-ce opiniunea publica a constatatu, că attentatulu asupr'a principelui a fostu effusulu nebuției care morbu fú constatatu, că e familiaru in famili'a Kullmannesciloru.

Altu evinémentu importantu din Germani'a e „processulu Arnim,“ carele s'a inceputu Miercuri la 9 Decembre st. n. pre la 10^{1/2} ore. De si timpulu erá forte neguros, in giurulu palatiului, in carele se pertratá processulu, publiculu circulé in massa enorma. Arnim are de apperatori pre cei mai mari juristi ai Germaniei: Munckel, Holtzendorf si Holtzendorf. In diu'a aceea i-s'a ce-

titu contelui accus'a, carea pentru cuprinsulu interessantu o vomu reproduce in nrulu venitoriu. Dockhorn se vá ocupá cu apperarea partii politice din accusa, Holtzendorf cu cea a dreptului statariu, éra Munckel va reassume totulu. Cellu multu pana Luni in 14 l. c. vomu scí si verdictulu. Din celle pana acum intemplate aflámu, că apperatorii adducu continuu in perplessitate jurulu si e forte probaveru, că contele va si triumfá.

Camera deputatiloru Ungariei.

Siedint'a de la 30 Nov. a. 1874.

Presedintele Bela Perczel deschide sied. la 10^{1/4} ore.

Notari: Szeniczey, Széll, Huszar si A. Beöthy. — Ministrii presinti: Bittó, Ghyezy Pauler, Wenckheim, Szapary si Bartal.

Presedintele insinua petitiunea urbei Neuplant'a, mai de parte că comisiunea de administratiune s'au constituitu si alesse de pres. pre cont. em. Pechy, si de notariu pre Al. Erayust. — Mauritiu Wahrmanu presinta petitiunea camerei commerc. si industr. din Bpesta relativa la novele proiecte de contributiune; apoi petitiunea directiunei academiei comerciale pentru a se da si mai de parte acestui institutu ajutorulu d'in partea statului. — Stefanu Telesky presinta petiti. congressului institutelor de bani provinciale in contr'a unoru proiecte de contributiune. — Ad. Lázár interpelleza pre presedintele camerei pentn intardierea tiparirii motiveloru la nou'a procedura penale.

Presedintele respunde că motivele se tiparescu si se voru distribui acusi deputatiloru.

Min. pres. Bittó presinta legea elector. sanctionata spre promulgare. — Se citece si se tramitte la camera boier.

Min. de fin. Ghyezy presinta proiectulu de lege — relativu la incassarea dariloru pre patriarulu I annulu 1875. — Totodata presinta si altu proiectu de lege pentru prolongirea terminulu de vigore a legiloru ce espira cu finea lui Dec. a. c. precum: legile de contrib. de la pamentu, casa, venituri, castigu personale, timbru, tasse, zacharu, vinu, consumulu de carne si tabacu, — mai de parte noulu proiectu de lege despre darea de la servitori, carré, cai, si biliarde, — in fine proiectulu de lege relativu la rescumperarea oppemnoratului

dominiu erariale de Gilau. Se voru transpunde la cemiss. financiaria.

Min. de just. Pauler presinta proiectulu de lege pentru iprolungirea terminulu de vigore allu art. XXXIX. an. 1874. — (Despre procedura in procesele financiaria.)

Mich. Besanu presinta reportulu comisiunei de immunitate a supr'a cercetariu judec. urdite in contr'a deputatului Dalovicu.

Ant. Molnar presinta reportulu com. de petitiuni lista 55.

Carlu Stoll cere a se luá la desbatere in cursulu acestei septemane propunerea sa relativu la rectificarea catastrului contributiunei fondiarie. — Presedintele propune a se luá la discussiune in sied. prosimsa.

Lad. Szögyényi presinta reportulu comisiunei verificat. a supr'a mandatului alesului deputatu in cerculu elect. de Gödöllő Béla Fay. Se verifica cu rezerv'a terminulu de 30 dille.

Urmeza alegerea unui membru in comisiunea de contributiune in loculu deputatului Cresticiu. Se alesse dep. Lad. Maticiu.

Sied. se redica la 11. ore.

Rescál'a boieriloru din Transilvani'a.

„Boierii poporului s'au adunatu in preuna asupr'a etc.“

Ti-aduci aminte bine Domnule Receptoru, că inainte de acest'a cu 40 si cu 50 de ani, pre candu noi eram copiland si junisiori, toti bestrani nostri, cati scrie carte romanesca mai multa, citia din Patrie camu de comunu pre fia-care di cate Kathi'ma, é' candu da de neasuri manvenite de la inemici, alegea psalmii, ca coprindu anatheme, si despre care díce la gile aprobatali „Az oláh papák ne afur száljnak,“ că pre atunci chiaru si boieriloru calvinesci le erá frica de anathema. Poporulu romanescu are din mosi din mosi acea credintia sinistra, care se cuprinde in sentinti'a scurta:

„Éra si s'au adunatu boierii, nu va bine de tíera.“

La poporu adeca s'a inradecinat di generatiune in generatiune credintia fatala că ori candu se aduna boierii la unu loc ei séu conspira asupr'a tronului, séu asupr' poporului séu si un'a si alt'a. Tocma asiá intempla si in diliele acestea. Mai antaiu adunara de-una-di boierii cei mai de frun-

FOISIOR'A.

Auror'a boreale.

In viet'i nostra adese ori ni-se arreta pre bolt'a ceriului, seau mai bine dissu in spatiulu nemesuraveru, unu fenomen, carele nu pucina spaima a insuflatu omenimei. Cine nu a veditu in diliele nostre cum una parte a ceriului aparú inundata de una mare de lumina? Fenomenulu acestu-a pre care lu-numimu „aurora boreale“ (Nordlicht) a datu si va mai da fisiciloru multu lucru.

Credindu că facu una placere onoratoru cetitori, veniu a descrie in scurtu acestu fenomen, sè amintescu teorielle differite alle salle si deca me voru ajutá poteri sè cautu cea mai verosimila.

Auror'a boreale se arreta de comunu in regiuni inalte; ea are form'a unui arcu luminos, pre care lu-marginescu unu segmentu intunecosu. De la arculu acestu-a, cumu si din tote locurile orizontelului se estindu adese ori nisce radie luminoase, cari convergu cátra unu anumitu punctu allu ceriului si form'a acolo asiá numit'a „corona“ a luminei. Mai adese ori auror'a boreale consta din negure luminoase imprasciate ne-regulate pre ceriu, ma! câte odata si numai din una lumina fosforica. Arculu cellu luminos lu-vedemu de comunu in meridianulu magneticu. Câte odata se vedu doue seau si mai multe arcuri luminoase, care tote sunt concentrice seau asiediate in forma de culisse. Arculu are de comunu colo-

re alba-verdia; radiele si negurele sunt rosie-galbie ori albe: colorii vénete si violetu nu s'au veditu pana acumu.

Candú auror'a boreale se arreta in forma de radie, are una proprietate caracteristica, si anume: punctulu, cátra care convergu radiele, seau mai bine dissu coron'a auror'e boreale se afla pururea in ossi'a acului magneticu inclinatoriu si remane acolo in totu decursulu fenomenului, pre candu stellele fipe si-muta locul in urm'a misi-cárei cotidiane. De aici resulta, că punctulu acellu-a nu-si schimba pusetiunea faoia de observatoriu si că in unulu si acellu-a-si locu coron'a se va arreta totu in acellu-a-si punctu la ori si ce lumina nordica. Legea ast'a a aflatu-o Arago si pana acumu nu a sufferitu nece una modificatiune.

Ce se atinge de naltínea, in carea se arreta aur. bor. mesurările paralactice au constatatu, că in partile nordice abiá ajunge de la pamentu 25 miluri, pre candu capetulu radielor ajunge si 75 miluri de la pamentu. A ia dara radiele acestui fenomenu sunt nisce columne de lumina, care se estindu in universu paralelu cu arulu inclinatoriu. De aici se vede că trebuie se exista una relatiune intre auror'a boreale si magnetismulu pamentului; acest'a o constatata si perturbatiunile acului magneticu care se intempla totu de un'a pre timpulu acestui fenomenu. Intensitatea acestor perturbatiuni cresce continuu pana se incepe auror'a bor. apoi incepe se scadia, de unde Humboldt si numesca auror'a bor. „tempestate magnetica.“ Adese ori se nascu si in sirmele (firele de ferru) de la telegrafe torrinti electrice, si mai totu de a un'a inainte

de ce appare fenomenulu. — E interessantu că auror'a boreale se arreta in unulu si acellu-a-si timpu si pre emisfer'a sudica dupa cumu constatata Humboldt in „Cosmos.“

Ce se tiene de spliarea acestui fenomenu, ar trebuie sè intrebámu in linia prima analis'a spectrala, dar poterielle ei sunt inca prea debile, că se ne pota chiarificá, de aici dar urmatorielle:

Intr'unu spatiu, unde aerulu e forte rar, lumina electrica produce nisce aparatiuni suprindeitorie: din caus'a asta fisicii se vediura constrinsi se accepte una cauza preste mesura electrica. Unii sustienu cu Dove in frunte că substantielle electrice, aflandu-se in straturi dese de aeru-cari, — de comanu sunt aproprie de pamentu — producu tempestátile, éra aflandu-se in straturi rari de aeru — care sunt mai departate de pamentu — producu auror'a boreale.

Alti inse cu de la Rive si Silbermann in frunte, sustienu că aburii cei de electricitate se descarea in atmosfera si eradicza descarcarea acest'a in regiuni mai nalte. Intuitiunile aceste inse nu ne potu esplicá perturbatiunile din aculu inclinatoriu, nece di-reptiunea radielor si nece roii de meteori cari cadu pre acellu timpu; alstragandu inse de la ace to, nece de cátu nu se pote presupune, că unu processu de descarcare sè se retaceasca prin regiuni asiá inalte, dupa cumu se arreta auror'a boreale unde altu cumu elasticitatea aerului e forte neinsemnata.

Trebuie dar' sè atribuimu auror'a bor. unei cause cosmice. Donati sustiene, că sorele si pamentulu sunt doi magneti mari; acesti-a prin miscarea lor relative producu

nisce torrinti inductivi a caroru descarcare in regiuni inalte nu e alta de cátu auror'a bor.

Respighi, Tachini si Zöllner sunt de parere, că pre timpulu protuberantiloru (la sore) se desfaou de sore nisce masse mari de gazu, cari au electricitate positiva; acesta electricitate se transplanta apoi planetiloru in forma de lumina, care noi o numimu apoi „auror'a boreale.“ Din teoria acest'a se esplica si códele cometilor care sunt indreptate in partea oppusa a relui, assemenea, o ieau radiele auror'e boreale, că-ce descarcandu-se electricitate lumin'a electrodului negativu servescu si unu corp magneticu inductiv; dar se pote esplicá de cese templa cu multu inainte perturbatiunile acului magneticu de ce cadu pre timpulu acellu-a atáti-a teori.

Tote aceste teorie disparu, deca le cooptaramu cu ceea a lui Baumhauer-Zehfuss. Baumhauer in opulu seu „de ortu lapidum medicorum“ díce, că universulu e plin de nisce nori pulberici, numiti si masse smice, cari sunt inprasciate forte nereglatu; aceste constau mai alessu din substante paramagneticu, precumu ni arreta aerolitii. Deca norii acesti-a pulberici sunt fini deca pamentulu i-accelereza, atunci pulberice magnetice se asiedia dupa cum sunt indreptate poterielle magnetice si aproprie de poli magnetici se indiescescu si apoi asiedia felu ordinata urmeza miscareii pamentulu. Columnele aceste de pulbere se voru estindu de la pamentu cine scie pana unde in universu, dar in di-reptiunea acului inclinatoriu Lumin'a acestei pulberi, dice Baumhauer.

Supplementu la nr. 83 allu „Federat.“
cursulu an. 1874.

sului regulatu, in care au intratu fincielle nostre.

Patriotismulu, cu care in sesiunile trecute ati conclucratu cu guvernulu m. u la reformele cerute in administratiunea interna a statului, la regulara fincielloru si la intinderea relatiunilor lui esteriore si prin care ati castigatu dreptu la recunoscintia tierrei, mi-dà temeiniu'a incredere, că veti continuu oper'a inceputa si că veti ajutà si in acesta sesiune ministeriulu meu in conducerea Romaniei pre callea unui progressu pacificu, dar' neintreruptu si determinatu.

Dumnedieu sè bine-cuvinteze lucrurile Dv!

CAROLU.

(Urmeza semnatele ministriloru.)

Brasieu, 9 Dec. 1874.

In 7. Dec. a. c. Se inaugurà noulu corpu representativu allu comunitatii Brasieului, compusu d'in 150 membri. Sortindu-se jumetate, au venitu sub noua alegere 75 membri. — Romanii, cari la inceputu pretindeau, cu d'intre ei sè se aleganu numeru de membri respundietorii numerulu „locuitorilor“ romani d'in asta urbe pactandu cu Sasiu, se invoira in fine, ca sè se primesca unu numeru de membri ce stà in proportiune cu urulu „alegatorilor“ romani. Acest numeru se statorì cu 26 membri cãti in adeveru se si alessera si anume acele persoane, cari fusera recomandate prin romani.

Mai remanendu 12 membri romani ne scossi d'in urna la sortire, Romanii, cari facu majoritatea locuitoriloru acestei urbi au in reprezentantia comunale, intre 150 membri, numai 38! Acesta minoritate deca ar fi compacta, inca ar poté deveni unu factoru potinte in resolverea affaceriloru acestei mari comune. Spre acest'a se cere inse, mai antãiu ca fia care membru alesu in comuna sè se si interesseze de causele publice alle comunei, si apoi sè ieo parte la siedintiele reprezentantiei comunale. — In siedintia de inaugurare au lipsitu 7 membri si pare-mi-se toti 7 romani. — Membrii rom. apoi sè formeze pentru si intre sine unu clubu in care sè studieze si sè desbata prealabilu tote cestiuile, cari voru veni la ordinea dillei in siedintiele reprezentantiei merga cu concluse previe statorite si pregatiti a le si poté apperã. Estumodu si-voru poté castigã respectu moral inantea majoritatii si voru isbuti adese ori de a adduce la invingere adeverulu prin poterea argumentelor, chiaru si facia cu cei ce possuadu multimea voturiloru.

Inaugurarea nouei reprezentantie se intemplà cu tota monotonia propria Sasiloru. Capulu juridictionei se infacisã in adunare, coti vorbirea prin care saluta pre membrii nouei comunitati, esprimendu-si buccuri'a că aceea fu intregita prin concursulu fratiescu allu nationlitalitoru, ceea ce e de bunu auguriu pentru prosperarea affaceriloru publice. Primu apoi juramentulu usitatu care inca si acum se depune in juridictionile sassesci pre bas'a vechieloru regulative. Autaiu jura Sasiu sassesce apoi Unguriu unguresce, in fine Romanii romanesce. Ar fi fostu inse de doritu ca traducatorulu juramentulu in limb'a romana, sè fi arretatu traductiunea si altui-a care scie mai bine romanesce ca dsa, că-ci in Brasieu chiaru, suna cam reu intr'unu actu publicu expresiuni cu „jurãmu... că vomu tienè susu constitutiunea tierrei“ si altele ca acestea.

Romanii cu Sasiu se impacera, peccatu numai că pre cellu ce fece primulu passu de impaciure si care fusesse pan'aci membru activu allu reprezentantiei comunale, Romanii aflara de bine a nu-lu mai alege membru in comunitate. Dara asiã se intempla in lume, adese candu voimu sè fimu preacconsecinti, ni apperãmu consecinti'a prin comitterea unei mari neconsecintie.

Cãtu va tienè pacea cu Sasiu? vomu vedè. Eu unulu credu, că pacea tiene pana atunci, pana candu va intreveni vre una data interessulu. Sè vedi atunci eschisivismulu si egoismulu Sassescu cum i concentreza pre toti sub una flammura. In currendu pote, vomu avè occasione de a ne intimpinã cu ei si pre acestu terrenu. Pana asta-di tote officiele comunali sunt occupate numai de Sasiu. Este in vacantia acum postulu de presiedinte la scaunulu orfanale allu cetatei. Ar fi de doritu ca sè concurga si unu romanu la acestu postu si inca unulu carele sè aiba cualificatiuni mai pre susu de concurentii sassi, cari sunt dejã cunoscuti. Vomu avè atunci occasione d'a ne convinge că sentiulu de ecuitate si dreptate allu Sasiloru pana unde merge. In interessulu publicu facea vre unulu d'intre juristii romani acestu passu, si inainteze supplic'a sa de concursu la postulu de presied. allu scaunulu orfanale allu cetatii. Δ

VARIETATI.

(Annunciu.) Tenerimea romana d'in B.-Pest'a considerandu de una parte momentulu de a fi representatu elementulu romanu in B.-Pest'a si prin intreprinderi de petreceri, era de alta parte in dorulu sèu d'a ajutorã materialmente dezvoltarea culturale a teneriloru rom. din societatea „Petru Maioru“, a aflatu de bine a arangia si in carnevalulu annulu 1875 unu Balu romanescu in B.-Pest'a, destinandu venitul curatu, allu acestui ba lu, societatii literarie „Petru Maioru.“ Cu esecutarea acestei intreprinderi s'a si insarinatu unu comitetu. — Din adunarea gener. a tinerimei rom. din B.-Pest'a tienuta in 6. Dec. 1874. — Petru Truti'a, preside ad hoc. Victoru Maniu, notariu ad hoc.

(Sponsalia.) Dl. Ioanne Siandru functionariu in Sighisior'a au incredintiatu in 5. Dec. a. c. pre Domnisor'a Calips'a Onitiu amabil'a ficia a Diu Nicolau Onitiu commerciantu in Sabisiu, in Transilv.

Bibliografia.

„Istoria Patriei“ pentru scolele popor. rom. d'in Ardealu, de Dl. Ioanne M. Moldovanu, profess. gimnas. in Blasiu, editiunea II. Pretiulu 32 cr. — La autoriulu acestei carti se affia de vendiare: „Acte sinodali“ alle besericei rom. de Alba-Iulia si Fagarasiu, Tom. I. 1 fl. — Tom. II. 70 cr. „Actele Conferintiei“ tienute la Alba-Iulia, in 13—14 Aprile, 1871. — 25 cr. — „Fundatiunea“ fericitului Aless. St. Siolutiu, 30 cr. — „Arhivu“ pentru filologia si istoria de Tim. Cipariu, Annulu I. II. III. si IV. cursulu annulu cu câte 3 fl. — „Grammateca limbii rom.“ de T. Cipariu, premiata de academi'a rom. 1 fl. 50 cr. — „Spicuire in istoria besericei rom.“ de I. M. Moldovanu, 40. cr.

Au essitu de sub tipariu: „Istoria naturala“ pentru pruncii scolei popor. intocmita dupa procedur'a sintetice de Dl. Cosma Anc'a, invetiatoriu si directoru la col'a norm. princip. d'in Nasaudu, partea I. Zoologia, editiunea II. 1875. in Sabisiu, si se affia de vendiare la dl. autoriu in Nasaudu, la librari'a lui Julius Spreer si Kraft in Sabisiu, si la librari'a lui Schnell et Comp. in Bistritia. — Pretiulu de bolta 30 cr. era cu recepere postale 36 cr.

Invitare de prenumeratiune la „Anghir'a Crestina“ sèu 20—30 de cuventari funebrele (de immortalitate)

la felurite casuri cu privire la sessu, etate si starea sociale, scrise de Titu Vesp. Gheaj'a Unu Tomu. Pretiulu 1 fl. 50 cr. s. a.

Este prea bine cunoscutu, că preutul la casuri de inmormentari, pre langa alte impeditente, i lipsesce adese ori tempulu fisicu, spre a se poté pregati dupa dorintia pentru cuventarea funebrele, si că precum ori candu, asiã cu deosebire in astfelu de casuri urgente i voru fi binevenite cuven-

tarile funebrele, cari le-aru avè la dispozitiune, spre a la poté folosi cellu putienu că materialu.

Eu m'amu nesuitu a scrie mai multe cuventari funebrele, cari sub numirea de „Anghir'a Crestina“ intru unu tomu voru essì de sub tipariu in lun'a lui Fauru annulu vintoriu 1875. Tomulu acestu-a va cuprinde 20—30 cuventari funebrele pentru felurite casuri cu privire la etate, sessu si starea sociale, intocmitu in sensulu si pre bas'a religiunei si credintiei nostre greco-orientale. Pretiulu va fi 1 fl. 50 cr. v., care se pote tramite si numai dupa ce va primi prenumerantele acestu opsiuru.

Atãtu numerulu cuventariloru preste 20 in susu, cãtu si essirea loru de sub tipariu la terminulu indicatu va depinde multu si de la numerulu prenumerantiloru.

DD. prenumeranti sè binevoiesca a se insinua cellu multu pana la annulu nou 1875 la subscrissulu, că sè me potu orientã. La 15 esemplarie odata prenumerate se da unu esemplariu gratuitu.

Cu deosebire apelediu la bunulu simtin culturale allu DD. loru Protopresviteri cu aceea cuvenita rogare, că, primindu collele de prenumeratiune, sè binevoiesca a le recomendã si impartasi Onor. Preutime tractuale spre caldurosa insinuare. De aci va depinde ulterior'a tiparire si edare si a altoru opsiore, a caroru materialu in parte lu am dejã pregatitu.

Gherl'a, in diu'a Santului martiru Dimitru, 1874.

Titu Vespasianu Gheaj'a,
preutu gr.-orient. la instit. reg.
de correct. in Gherl'a.

Sciri electrice.

Vienn'a, 11. Dec. Diuariele de asta-di deminetia saluta infintiarea universitatii proiectata in Cernauti, unde se si facu pregatari serbatoresci pentru acestu casu, — Eppiu d'in Boemi'a se voru intrudi in 13. I. c. la Prag'a spre a se consultã a supr'a cestiuiloru de tasse stolare, de congrua si altele sulevate prin legile d'in Maiu, a. c. Versalia, 11. Dec. Adunarea nat. luã in a dou'a desbatere proiectulu de lege, prin care strainii nascuti in Franci'a sunt indeterati la servitiu militari.

Bucuresci, 10. Dec. Dupa ca oppositiunea declarã, că adress'a la discursulu tronulu este unu actu de curtenire ce nu obliga la nemica, senatululu primu in unanimitate fara discussiune adress'a ca votu de incredere pentru guvernulu.

Sciri mai noue.

Vienn'a, 9. Decembre. (Siedintia de sera a senatululu imp. — Continuarea discussiunei a supr'a bugetulu de culte) Kronawetter propune una resolutiune pentru desfiintarea totoruru facultatiloru teologice. Se tramite la comisiunea resp. — In cursulu desbateriloru la titulu: „Universitati“ ministrulu instructiunei publice dechiarã, intre aprobarile camerei, că guvernulu au ajunsu la convotiune, că infintiarea de mai multe suniversitati ar fi de doritu, dar că „numai un'a este necessaria d'a se infintiã si anume: in Bucovin'a, că-ci acesta tierra a tienutu totu de aun'a cu credintia la Austria si de siguru merita mediulocele spre cea mai inalta cultura; inca si d'in punctu de vedere politicu este necessaria acesta suniversitate, pentru că Austri'a are sè plinesca missiune politica in Orientu sub scutul si cu ajutorulu sciintiei nemtiesci (!); imperatulu au si datu impoternicirea spre a se face passii pregatitori pentru infintiarea acestei universitati.“ In nefericit'a Bucovina tote se facu pentru desnationalisarea ei si inca pre banii ei, d'in fondurile celle avute alle besericei romane, de unde s'au facutu tote scolele mai inalte pentru sciintia nemtiesca. — S'a facutu multa sfara in tierra, chiaru d'in partea Redactiuiloru romane, cu acea intrebare a Archiducelui Rainer, că: in ce limba se propunu sciintiele la

Suceva? dar, dupa ce archiduc primu respunsulu, că „nemtiesca“ t cronicile, că acellu luminatu princ d'in cas'a domnitoria si-ar fi descop parerea de reu a supr'a acellui mare convenientu si că ar fi promissu a pucinu a mediuloce sè se propuna maniloru sciintiele romanesce intru institutu dotatu d'in fonduri romane. Acestu-a este marele inconvenientu, re se va immari, pana la nerusina nemtiesca, daca si universitatea se infintiã totu d'in banii fondulu b ricei romane. Astfelu remunera tiulu credintia Rloru d'in Bucovina apropiandu-se anniversari'a nefastei seculari de la dismembrarea acellei provincie d'in corpulu Moldovei si in porarea ei cu Austri'a.

Detorintia Metropolitulu rom. Cernauti, a Pr. SSalle Par. Bendell a clerulu intregu ar fi: a cere Domn rului sè dee ordine ministrulu sèu, sè mai slabesca cu germanisatiun era pre banii fondulu beser. sè nu mitta neci de cum a se infintiã unisitate nemtiesca, ci romanesca, si de face chiaru d'in banii statulu, unisitatea ar trebui sè fia paritetica, ad studiele sè se propuna in limbele pat era nu esclusivu in cea nemtiesca. E modu s'ar mai poté recastigã incãtu simpatihie perdute alle Rloru, germanisandu, resensulu cresce si unedumerita se va inradecina in mele Rloru, precum acest'a s'au int platu in Transilvani'a, unde magi infintiara universitate numai per magiari, cu limb'a studieloru eschis magiara, precandu chiaru Universita d'in Pest'a ar trebui sè fia paritet cu atãtu mai vertosu, că limb'a giara neci nu se tiene de limbele culte alle Europei si cu sciintia eschisivu magiara te invertesci in restrins cercu d'intre Kecskesti pana la Dol tinu si era inapoi. C. C.

London, 9. Dec. Observatiunea lonelului Tamont in Ostindia spre vedè trecerea Vinerei pre d'inantea S relui, au avutu successu deplinu. S luatu mai multe icone fotografice a faselorु acestei constellatiuni.

(Lumea invetiata ascepta mari resulte de la numerosele observatiuni ce s'au facutu osebite parti alle globulu d'in partea mai toru guverne si a nume se ascepta, că observatiunile facute cu occasione ace treceri a Vinerii sè se pota stabili mai actu distanti'a pamentulu de la Sore.)

London, 10. Dec. In celle mai multatiuni unde se redicasse observatori observatiunile trecerei Vinerii pre d' antea sorelui, au reessitu si se luã variate icone fotografice alle fenomenulu.

(In Ungari'a si Transilvani'a inca assiediara observatorie, a nume in Transil la Clusiu si Tergu-Muresiului, de unde si sositu sciri despre successulu observatiuniloru. — Vomu vedè rezultatele pentu sciintia, că-ce numai acestea interessaz precandu iconele fotografice sunt de intressu cu totulu secundariu.)

Burs'a de Vienn'a, 12 Dec 1874

Metallice 5%	69.55
Imprumutulu nat. 5%	74.60
Sorti din 1860	108.80
Actiunile banci	995.—
Actiunile instit. de creditu	233.25
Obligatiuni rurale ung.	77.75
„ „ Temisiane	77.—
„ „ Transilvano	75.60
„ „ Croato-slav.	80.—
Londonu	110.35
Argintu	105.75
Galbonu	5.24
Napoleond'or	8.90

ALESSANDRU ROMANU

Propriet. ed.t. si red. respundiet.

cea mai buna asupra „Etnografiei Romanilor din drépt'a Dunarei“ :

De mai multu tempu me occupu cu adunarea de date speciale si exacte pentru compunerea unei lucrări cartografice, in manier'a adussa in tempulu mai nou mai cu séma prin renumitul cartografu Kiepert, la unu gradu innaltu de perfectiune, adoca infaciarsiare extensiunei nationalitatiloru prin planuri diferitu colorate; in acesta carte ar avé sè fia insemnate tóte comunele romane de la Tisza 'n Marea-Négra, si din Bucovin'a pana 'n Greci'a. Pana acum'a mi-a succésu a terminá partea referitória la Romanii din Serbi'a, Bulgari'a, Macedoni'a, Epiru, Tessali'a, Albani'a si Greci'a.

M'am grabitu cu terminarea acestei partii a lucrării cu atât mai multu, vedindu că in astfel de lucrări compuse de straini, celle 2¹/₂ milliône de Romani Transdanubiani, de comunu sunt cu totulu ignorati, figurandu d. es. fratii nostri din Macedoni'a, etc. ca Greci s. a. m. d., *) apoi luandu in consideratiune si viulu interessu ce se arreta la noi de unu tempu încóce pentru fratii nostri Transdanubiani.

Prim'a carta generala desemnata in proportiunea 1^{cm}=60 kilometri din natura, reprezenta intréga peninsul'a Balcanului cu multele ei nationalitati, cu deosebita consideratiune a Romanilor resfirati de la Dunare pana prin suburbiile Athenei, si din marea Adriatica pana la cea Negra si Egeica.

In acesta carta sunt insemnate si tinenturile, pre unde vietuiau odinora Romani, asta-di sterpti, alungati séu desnationalisati, d. es. „μεγάλη Βλαχία“ = megali Vlahia (Romania-mare) descrissa in Secl. XIII. de cronicariulu Nicet'a Choniatulu *) si de Enricu de Valenciennes la 1206—1216 *)

„μικρά Βλαχία“ (Romania mica din Aetolia si Acarnania.)

„Μαλα Βλασά“ (Romania mica) din Slavoni'a.

„Star'a Vlasca“ (Romania vechi'a) din Serbi'a.

„Megali Vlahia“ de pre insul'a Eubea (Negroponte) din marea Egeica, si inca multe alte tinuturi din drept'a Dunarei.

D'intre doue carte speciale desemnate in proportiunea: 1^{cm}=10 kilometri, un'a cuprinde tinenturile romane d'in Serbi'a si o parte a Bulgari'i, cu tóte comunele romane, éra cealalta Macedoni'a si tierrele vecine.

Aceste carti sunt prelucrate dupa marea carta generala a imperiului ottomanu.

Planurile colorate, ce insemnédia nationalitatele, sunt desemnate pana in cellu mai micu detaliu dupa datele estrasse mai cu séma d'in urmatoriile opuri:

„Lejean: Ethnographie de la Turquie d'Europe.“

„Botintineann: Calatorie la Romanii din Macedoni'a si Epiru.“

„Kiepert: Volks und Sprachkarte von Oesterreich und den Unter-Donauländer.“

„Leake: Travels in northern Greece.“

„Kantitz: Das Fürstenthum Serbien 1868“

„Boué: La Turquie d'Europe.“

„Furley: Modern Türkei 1871.“

„Hahn: Albanesische Studien“

si inca multe alte scrieri geografice, statistice si etnografice, ce raportaza despre Romanii Transdanubiani; apoi dupa date castigate directe din acelle partii, d. es. unele forte speciale asupra comunelor romane din Serbi'a primite prin Dl. A. Milincovicu, professoru la gimnasiulu d'in Beligrad. Éra despre Romanii din Epiru, Albani'a, Tessali'a si Macedoni'a, prin amiculu meu G. Duramanisu, romanu — dorere grecisatu — din Ianin'a (Epiru), (de presente auditoriu de politechnica in Gratiu, cunoscutu de aprópe cu Dl. Apostolu Margaritu, cunoscutulu apostolu si martiru allu Romanismului in Macedoni'a).

Respectivii domni, cari cugeta a poté intrebuintiá susdescriésele „carte etnogra-

*) Nici Cisdanubianii nu sunt preste totu infaciati conformu adeveratei loru expansiuni. Vedi d. es. pre cart'a In Kiepert: „Volks- u. Sprachkarte von Oesterreich“ Berlin, 1869. — In mai multe districte marginarie curatu romane séu mestecate, affi numai Serbi, Magiari séu Germani.

**) pag. 844, an. 1204.

***) pag. 213.

fic“ ca suplementu la scrierea dloru asupra Romanilor din drépt'a Dunarei, sunt rogati cu tóta stim'a, sè binevoiesca a me insciintiá despre aceea, spre a poté intreprende celle necesarie.

Considerandu că comisiunea constatoría din persónele Dloru Cogalniceanu, Odobescu si Urechia, aléssa de academi'a romana pentru essaminarea lucráriloru tramisse, se va intruni spre acestu scopu in 2 Martiu a. viit. st. v., si cá prin urmare tempulu e fórtu scurtu pentru studiarea si prelucrárea temei puse la concursu, credu că nu me insiellu, daca esprimu modest'a mea parere, cumca cu greu i va fi posibilu unei senguere persóne a se occupá in acestu scurtu terminu, pre langa prelucrárea scripturistica a materialului si cu migalós'a compunere, a vr'unei carte speciale.

Nutrescu deci speranti'a, că acei domni ingagiasí, de d'incóce séu de d'incólo de Carpati, ce s'ar interessá de cestiunea de facia, si ar' binevoí a primí numitele carte etnografice ca adaussu la opulu Dloru, me voru onorá cátu mai currendu cu epistola.

A. Diaconu,
c. r. Locotenente i. r. si a.
ingineria. Gratz (Austria)
Mandelstrasse, Nr. 11.

Romania

Discursulu tronului

la deschiderea corporiloru legiuitorie a Romaniei.

Domniloru senatori! Domniloru deputati!

Deschidu asta-di cea d'antáia sesiune a Senatului reinnoitu in terminulu fissatu de Constitutiune si totu-odata a patr'a si cea din urma sesiune ordinaria a Adunarii legislative.

Acestu faptu insemnatu nu s'a potutu indeplini de cátu prin bun'a intiellegere ce a domnitu intre poterile statului. Ellu este dovada că tierr'a a dobanditu consciinti'a trebuinteloru salle reale si cá inainteza cu maturitate in desvoltarea morale si economica.

Relatiunile nostre cu poterile straine continua a fi si in annulu acestu-a din cello mai multiamitorie. Interesele statului romanu nu potu de cátu sè castige prin practic'a politice nostre esteriore, basata numai pre legalitatea tractatelor si respectarea drepturiloru.

In ceea ce privesco armat'a, constatu cu multiamire progresele facute.

Rapeditiunea cu care in tomn'a acest'a o parte a ei a potutu fi concentrata pre Ialomitia, precum si mersurile si manevrele ce s'au esecutatu si la cari am avutu satisfactiunea a vede assistandu si reprezentantii celoru mai multe armate straine, dovedescu că tierr'a se afla pre callea unei bune organizari militare si cá n'are a se cal de jertfele ce aduce pentru dins'a.

Dorobantii, acestu peternicu elementu militaruu, — care prin recrutarea annului currentu, s'a infintiatu — in tota tierr'a, au arretatu din nou cu cáta inlesnire populu romanu pote fi deprinsu la arme, si ce suntemu in dreptu a asteptá de la armat'a teritoriale.

Asemenea s'a potutu vedé, chiaru din primulu annu allu organizarii, rezultatele ce artilleria judetiana, creata prin legea de la 12. Martiu, 1874. promite pentru viitoriu.

O mesura nu mai puoiu binefacatoria, luata de guvernulu meu, si care merita a fi semnalata d. vostre, este introducerea exercitiiloru militare obligatorie in scolele publice.

Legea de recrutare din 1864 ne mai fiindu in armonia cu reformele introdusse in organizarea armatei, guvernulu meu vi va presentá, chiaru in acesta sesiune, noua lege de recrutare, basata pre principiulu serviciuluiu militaruu obligatoriu si personale pentru totu tenerulu validu.

Dloru senatori si dloru deputati, in urm'a modificariloru introdusse de d. vostre in legea comunale, consiliile comunale s'au reinnoitu si aligerile s'au facutu in tota tierr'a in cea mai deplina linisce. Cátu pentru comunele rurale in deosebu, dv. vetia

poté vedé, in tabloulu ce vi-se va infaciá, nouele circumscripitiuni fissate provisoriu de consiliulu meu de ministri. Din acestu tablou resulta că numerulu comunelor rurale s'a redusu mai la diumetate.

Guvernulu meu a luat totu mesurile necesarie pentru cá, prin regulamente, instructiuni, si prin deosebita priveghiare, legea pentru organizarea serviciuluiu sanitaru, votata de dv. in sesiunea trecuta, sè se aplice strictu in tota intinderea tierrei.

O conferintia medicale internationale s'a intrunitu ver'a acest'a la Vienn'a. Romania a luat parte la lucrările ei, si guvernulu meu este in ajunu de a inchiá doue conventiuni medicale cu statele ce au participatu la acea conferintia.

Prin legea votata in sesiunea trecuta pentru marginirea epizootieloru, s'a potutu oprí indata intinderea bolei de vite in unele judetie unde se ivise.

Si in annulu acestu-a guvernulu romanu a fostu representatu la comisiunea internationala permanenta de statistica ce se tienú in ver'a trecuta la Stockholm.

Serviciulu telegraficu si postale continua a se intinde si a se imbunetati. Conventiunile cu Rusi'a si cu Serbi'a, votate de dv. in sesiunea trecuta, s'au pusu in aplicatiune.

Guvernulu meu vi va supune in currendu spre ratificare noulu tractatu postale internationale, inchiatu (la 9 Octovre, an trec.) la congressulu de la Berna, la care reprezentantele nostru a luat parte impreuna cu delegatii celorlalte state.

Legislatiunea nostra administrativa este departe de a fi completa, si guvernulu meu vi va presentá in acesta sesiune proiectele de legi atátu pentru organizarea ministeriulu de interne, cátu si pentru administrarea judetieloru. In urm'a modificarii legii comunale si a reducerii numerului comunelor rurale, este neappperatu a se reduce si numerulu de plase si a se face intinderea circumscripitiuniloru actuale mai in reportu cu numerulu si intinderea comunelor rurale.

In ramulu agriculturii comerciului si lucráriloru publice guvernulu meu a cautatu a indestullá, in marginile mediolocoloru votate, cerintiele celle mai simtite. O espunere generala a ministrului meu vi va pune in positiune de a cunoce cu d'amenutul starea lucráriloru.

Unu consiliu speciale de agricultura, comerciulu si industria se va creá in currendu, care, compusu din persone competente, va fi chiamatu a-si dá parerea asupra mesurorulu de luatu pentru desvoltarea acestoru mediolocoloru de avutia nationale.

Guvernulu meu se occupa cu studiarea baseloru unei sisteme rationale de irrigatiuni, a carei realizare treptata va fi un'a din celle mai mari binefaceri pentru viitoriu. Totu odata se afla in studiu si crearea institutiunii de credite agricole, precum si unu proiectu de lege asupra minoloru, si acellu-a pentru punerea in aplicare a noulu sistemulu de mesura si greutate.

Lucrările de poduri si drumuri s'au condussu cu activitate si multe lacune s'au implinitu.

Veniturile drumurilor de ferru si in annulu acestu-a au mersu crescandu si au intrecutu cu multu prevederile bugetare.

Studiele pentru nouele linie votate de dv. se voru terminá in currendu si in chiaru acesta sesiune vi-se voru presentá proiectele de legi relative la esecutarea loru. Éra callea ferrata de la Pitesci la Verciorov'a, alle carei lucrari sunt forte inainte, se va da in circulatiune la terminulu prevedintu, si astu-felu se va realizá un'a din celle mai mari opere alle tempuriloru nostre in Romania'a.

Din esperinti'a de 9 anni, de candu esto pusa in lucrare legea asupra instructiunii, s'au potutu constatá neajunsurile ei. Scolele elementare ceru mai buna preparare a invetiatoriloru, prin institute normale anume destinate la acest'a. Invetiamentulu secundariu trebuie sè primesca o directiune mai reale, pentru cá sè pota coresponde trebuinteloru unei tierre, alle carei legitime aspiratiuni in viitoriu sunt in parte intemeiate pre desvoltarea ei economica.

Éra facultatile, pre langa cultur'a abstractu a sciintieloru ce li este incredin-

tiata, voru indeplini si scopulu practiculu a dá statulu inaltii functionari ce i trebu scu si unu corpu profesoralu bine preparat pentru scolele secundarie.

In tote aceste priviri proiectulu de lege speciale asupra invetiamentulu publicu, vi-se va presentá de guvernulu meu si care veti avé a ve occupá in chiaru aceste sesiune este meritulu a introduce imbunetirile reclamate de tempulu presente.

Asemenea vi-se va supune unu decisiu proiectu de lege elaboratu de s. sinodu, pentru organizarea seminariloru, punendu-se accentu felu in lucrare prescrierea articulu 26 de legea mitropolitiloru si episcopiloru eparchaiti, cum si a constituirii santuluu sinodalu.

Prin reform'a codiculu penale, pre ce ati votat'o in sesiunea trecuta, o sima imbunetati se vede in aplicarea justitiei.

Dupa noue lune abi'a de esperintia acest' lege a datu rezultate atátu de desive, in cátu a justificatu tote acceptari s'a inlaturatu tote temerile espese in p'vinti'a ei.

Remane numai cá prin reorganizariu jurulu se indeplinim unu nou progres, facandu cá infractiunile celle mai periculoase sè gasesca aceea-si repressiune sicu care lovesce asta-di faptele mai pucinu minale.

Revisiunea legiloru civile v'a precede patu de asemenea cu dreptu cuventu. Comisiunea a fostu numita dupa votulu nostru pentru a studiá si elaborá unu proiectu indreptare a procedurii nostre civile. Comisiunea a lucratu, in parte, proiectulu care a fostu insarcinata. Chiaru in sesiune actuale ministrulu justitiei vi va presentá articlu privitoru la judicatoriele de plasa, caroru reformare speramu cá va aduce semne imbunetati in o ramura a justitiei care privesce partea cea mai numerosa poporatiunii.

Pre langa necesitatea d'a completa si lamuri legile, cunoscuti forte bine inportanti'a ce are alegerea personalulu chiamatu a le aplicá. Tempulu a sositu pentru a se cere de la inalt'a misiune de magistratu conditiuni de admisibilitate precise. Senatul, inca din sesiunea d'urama, a votatu unu proiectu de lege pentru acestu scopu. Am tota speranti'a cá adunarea legiuitorie, in sesiunea actuale se va occupá la rondulu séu de o lege atátu neappperata.

Am constatatu cu vina satisfactiun mersulu regulatu allu affaceriloru tesaurulu publicu, multiamita legiloru financ. ce a votatu in cursulu acestei legislature. Ministrulu de fin. a potutu responde cu essactitate si fora cea mai mica intardiare la tote indatoririle salle. Din situatiunea detaliata ce vi-se va supune, veti luá cunoscentia de starea financiara in care ne aflamu in totu amenuntele ei, si veti constatá totu-odata că greutatile ce ne amenintiau in aplicarea bugetulu annulu currinte se potu considerá cá invinse.

Bugetulu inse allu annulu 1875, care se afla impoveratu cu annuitatea drumulu de ferru Pitesci-Verciorov'a si cu alte erogatiuni, parte adusse, cu occasiunea votulu, parte cerute acum, precum si acoperitatoriei contractate prin bonuri de tesauru conformu voturiloru dv. trebuie se faca obiectulu primei dv. ocupatiuni.

Proiectele de legi privitorie la conditiunile silvanale si la infintiarea unei banci nationale de escomptu si circulatiune, proiecte supuse de mai multu tempu Adunarii deputatiloru, sunt asemenea de necesitate de antái'a ordine. Mai cu sèma distrugeru paduriloru, prin stupirea loru nemarginata, a ajunsu a fi unu faptu ingrigitoriu. Ellu a produsu perturbare simtita in fenomenele climaterice alle tierrei, perturbare ce s'a si rosfrantu asupra agriculturii si amenintia. D. V. nu me indoiescu, veti medita asupra mesurorulu necesarie spre a combate acestu pericu.

In an. 1871, in momentul antáiiei dv. intr'uniri, greutatile financiare erau destulu de ingrigitorie. Dv. ati sciutu si ati potutu se le invingeti. Vetí sci si astadata, inainte de a ve d'aparti, a assecurá continuarea mersu

Continuare pre pag. 617